

Bir Suzeni Sanatçısı Zeynelkhan Mukhamedzhanuly*

Banu Hatice Gürcüm**^{ORCID}, Nursel Baykasoğlu***^{ORCID}, Assel Yerdenova****^{ORCID}

Öz

Arkeolojik kazı ve yazıtlar, Kazak el sanatlarında özel bir yere sahip olan işleme sanatının uzun bir geçmişi olduğunu kanıtlamaktadır. Kazakistan'ın yetenekli zanaatkarlarının imgelemine yansıyan ve bir ulusun entelektüel birikimi olan işlemecilik zanaatının yüzlerce yıllık geçmişinde pek çok özgün desen geliştirilmiş ve bu desenler Kazak el sanatlarını farklılaştıran üsluplar olarak günümüze kadar ulaşmıştır. İşleme sanatı göz alıcı zarafeti ile Kazak toplumunun somut olan ve somut olmayan varlığına bir renk katarak anlamlı ve kalıcı bir el sanatı mirası olarak korunmuştur. Bu araştırmada geleneksel Kazak suzeni nakşını diğer el sanatlarından farklı bir yaklaşımla yapan Zeynelkhan Mukhamedzhanuly konu edilmektedir. Mukhamedzhanuly suzeni tekniğini gelenekselliğini bozmadan sanatsal bir teknik olarak kullanarak, bu zanaatın en çağdaş, en nadide örneklerini ortaya koymaktadır. Sanatçı eserleriyle geleneksel Kazak suzeni işlemeciliğini günümüze taşımakta, geleneksel işlemecilik zanaatını bir sanata dönüştürmekte ve Kazakistan'ın somut olmayan kültürel mirasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu ustanın zanaata yaklaşım biçimi, geleneksel el sanatına getirdiği yenilikler geleneksel alanda eserler verecek tekstil tasarımcılarına önemli bir örnek oluşturacak niteliktedir. Kazakistan Rekorder Kitabı'nda ve Sanat Tarihi Kitabı'nda yer verilmiş olan sanatçının hayatı, eserleri ve görüşleri bu araştırmada açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Zeynelkhan Mukhamedzhanuly • İşlemecilik sanatı • Suzeni • Tekstil • Kazakistan

A Suzani Artist Zeynelkhan Mukhamedzhanuly

Abstract

Archeological findings and inscriptions provide evidence that Kazakh embroidery art was used long ago in daily life. Within the embroidery art, which has accumulated intellectual artifacts reflected on by the artistic imaginations of talented Kazakh artisans for centuries, many glorious patterns have been developed and which still survive today. Embroidery art with its flamboyant delicacy has remained as a meaningful and sustainable cultural heritage adding zest to Kazakh society's tangible and intangible being. The key subject of this research, Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, has conducted traditional Kazakh suzeni embroidery techniques through a different approach in motifs and compositions to other artisans. Mukhamedzhanuly perform the most delicate and modern examples of this traditional technique by using it as an art medium. The artist transforms traditional Kazakh suzeni embroidery into art contributing much to the intangible heritage of Kazakhstan with his artworks. This artist's approach and his innovations in traditional handicrafts may provide an example to textile designers who intend to employ traditional techniques. The biography, artworks and views of Mukhamedzhanuly whose artworks are placed in the Records and Art History Book of Kazakhstan, are presented in this paper.

Keywords

Zeynelkhan Mukhamedzhanuly • Embroidery art • Suzani • Textile • Kazakhstan

* Bu araştırma 29-31 Mart 2018 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen 6. Uluslararası Çin'den Adıyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü olarak sunulmuş ve özet olarak Kongre Özet Kitabı'nda basılmıştır.

** **Sorumlu Yazar:** Banu Hatice Gürcüm (Prof. Dr.), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil Tasarımı Bölümü, Tekstil Tasarımı ABD, Ankara, Türkiye. Eposta: banugurcum@gmail.com

*** Nursel Baykasoğlu (Dr. Öğr. Üyesi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Bölümü, El Sanatları ABD, Ankara, Türkiye. Eposta: nbaykas@gazi.edu.tr

**** Assel Yerdenova (Arş. Gör.), Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi; Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Tasarımı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Ankara, Türkiye. Eposta: asselyerden1@gmail.com

Atf: GÜRCÜM, Banu Hatice; BAYKASOĞLU, Nursel; YERDENOVA, Assel, "Bir Suzeni Sanatçısı Zeynelkhan Mukhamedzhanuly", *Art-Sanat*, 11(Ocak 2019), s. 225-239. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2019.11.0010>

1. Giriş

Süsleme, resim sanatının bir kolu olup, belirli bir yerin, abidenin, eşyanın daha da güzelleştirilmesi için, biçimlendirilmiş şekil, resim ve motiflerle değerlendirilmesidir¹. İşleme ise, pamuk, ipek, yün, keten, metal gibi iplikleri kullanarak, çeşitli iğneler ve uygulama biçimleri aracılığıyla keçe, deri, dokuma üzerine yapılan bezemelere denir². İşleme teknikleri ve iğneler, coğrafi, sosyal, ekonomik şartlar ve estetik değerler doğrultusunda, yüzyıldan yüzyıla değişiklikler gösterir. Duygu ve düşüncüyü aktarma aracı olarak uygulanan iğnelerin zengin çeşitlendirmelerinde teknik beceri ve incelik dikkat çeker³. İşleme teknik bakımından iki gruba ayrılır; tek yüzlü işlemler ve iki yüzlü işlemler. Tek yüzlü işlemler iki yüzünden ayrı, ikiyüzlü işlemler ise her iki yüzünden aynı şekilde görülecek meydana getirilir. Yapımı son derece kolay olan ama zaman isteyen bir işleme olan Suzeni tekniği her iki yüzünden ayrı görüntü oluşturduğu için, bir yüzlü işlemler grubuna girer⁴.

Geleneksel suzeni tekniği için üzerine motif çizilmiş bezin kasnağa veya gergefe gerilmesi gereklidir. İğne veya tığla kasnağın altındaki iplikler üstten çekilerek, motifin sınırı içinde bir zincir halinde sürdürülür. Motifin dışında geri kalan kısmı kumaş halinde kalır. Bu tip işleme daha çok büyük parçalarda (duvar askısı, yorgan yüzü, vb.) kullanılır. Tığ ile yapılacak suzeni işi, sık dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir. Bu kumaşlar çizgili ve kareli de olabilir. İğne ile yapılacak suzeni işi, eskiden ipekten yapılmış bürümcük kumaşlar üzerine hayvansal ve bitkisel liflerden elde edilen bükümlü ince iplikler kullanılarak yapılırdı. Günümüzde farklı kumaş ve iplik türleri ile de uygulanmaktadır⁵. Anadolu'da suzeni olarak tanınan bu el sanatının Türk Kültürüne has köklü bir geçmişi vardır. Kazakistan'da ise suzeni nakşına, tığ ile nakşetmek anlamına gelen *biz keste*⁶ denir. Kasımanov, geçmişte Kazak halkı tarafından çok sıklıkla kullanılan süzeni nakışının bugün de yaygın bir şekilde gelin ile damat çeyizlerini, kahraman ve sanatçıların başlıklarını, kemerlerini, giysilerin yaka, kol ve eteklerini, pantolonların paçalarını, eşyalarını, yatak ve yorganlarını, örtülerini süslemekte kullanıldığını belirtir⁷.

Kazakistan'da geleneksel suzeni nakışı, en çok duvar keçesi anlamına gelen *tus kiyiz*⁸ denilen işlenmiş kumaşın ince ve hafif keçe ile astarlanmasıyla elde edilen duvar

1 Nursel Baykasoğlu, **İlme (Kasnak İşi - Suzeni)**, Ankara 1980, s. 3.

2 H. Örcün Barışta, **Türk İşleme Sanatı Tarihi**, Ankara 1984, s. 1.

3 H. Örcün Barışta, **Türk El Sanatı**, Ankara 1998, s. 130.

4 Nursel Baykasoğlu, **a.g.e.** s. 4.

5 http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Elde%20S%C3%BCzeni.pdf

6 Kazakçada "biz" tığ, keste nakış, nakşetmek anlamına gelir.

7 Sadık Kasımanov, **Qazaq Halkının Qolöneri**, Almatı 1995, s. 138.

8 Kazakçada "tus" duvar, "kiyiz" keçe anlamına gelir. "Tus kiyiz", Kazak Türklerinin geçmişte konargöçer yaşadıkları dönemlerde ahşap karkaslı çadır evlerinde hem dekorasyon için hem de soğuk ve rüzgârdan korunmak için çadır duvarlarına asarak kullandıkları duvar askısıdır. İşlevsel olması için dekoratif şekilde işlenmiş kumaş altında keçe ile dublelenmiştir. Günümüzde geleneği sürdürmek isteyen bazı aileler içine keçe yerleştirmeden sadece işlenmiş kumaşı duvara asmaktadır.

askılarında kullanılmaktadır (G.1). Tus kiyiz için sık dokumalı, tek renkli kadife, atlas gibi kumaşlar duvar keçesinin boyutuna göre biçilir ve suzeni tekniği ile işlenir⁹. Bu duvar askıları genellikle bitkisel bezemelerle süslemiştir. Genç evlilerin yeni kurdukları yuvayı geliştirmeleri, çoğalarak bu yuvayı kalıcı kılmaları, bir bitkinin devamlı gelişmesi, sürgün vererek büyümesi ile ifade edildiğinden, genellikle çiftlerin yataklarının olduğu duvara bitki sembolizmi ile bezeli işlenmiş duvar askılarının asıldığı sıklıkla gözlenmektedir. Tus kiyiz’de rastlanan bir başka bezeme türü de figürlü bezemelerdir. Hayvan figürünün sıklıkla kullanıldığı bezemelerde, Kazakların geçmişte hayvan yetiştiriciliği ile Şamanizm’den ulusal alt belleğine aldığı hayvan figürlerinin sembolizminin sürdüğü görülmektedir.

G.1. Tus Kiyiz¹⁰

Araştırmalara göre, duvar askılarında bulunan motifler aynı zamanda mesajlar taşımaktadır. Örneğin Kasımanov, Aleksei Levşin’in (1832) “duvar askısında bulunan tabak motifi (yuvarlak) bir kabile işaretidir, çanak ise Tabın¹¹’ın savaşta bir parolasıdır” dediğini ifade etmiştir¹². Demek ki, geleneksel işlemlerindeki motifler sadece sembol olarak değil, bir mesaj olarak da kullanılmıştır.

Kazakistan’da suzeni nakışı bir süsleme unsuru olarak önemini 20. yüzyılın sonuna kadar sürdürmüş olmasına rağmen bugün sadece geleneğin devam ettirilmesi ama-

9 Sadık Kasımanov, a.g.e. s.142.

10 <http://almaty-akshamy.kz/atletter-auy-ly-nda-y-mir-y-z-y-z-ajn/>

11 Kazak halkı esas olarak üç büyük boya ayrılır: Büyük Boy, Orta Boy ve Küçük Boy. Tabın ise Küçük Boy’a tabii esas Kazak boylarından birisidir. Tarih boyunca Argın, Kıpçak, Kerey, Tortkara, Baganalı, Tama gibi diğer Kazak boyları arasında etkin olmuş bir boydur.

12 Sadık Kasımanov, a.g.e, s. 144.

cıyla belirli kurum ve kuruluşlarda öğretilen ya da belirli yörelerde el sanatı ustaları tarafından sürdürülen yitirmekte olan bir el sanatı haline dönüşmüştür. Geleneksel sanatlar içinde suzeniye zanaat seviyesinden, yeni bir sanat seviyesine ulaştıran Kazak suzeni sanatçısı, Zeynelkhan Mukhamedzhanuly; günümüzde sayıları giderek azalan, suzeni ustaları arasında, emeğini, sevgisini ve gönlünü bu sanatı seven herkese açan ustalardan biridir. Bu araştırmada Mukhamedzhanuly'nun çalışmaları incelenmiş, sanatçıya ait bilgiler kendisiyle farklı dönemlerde görüşmeler yapılarak ve alanyazın taramasıyla elde edilmiştir. Araştırma, ülkemizde geleneksel alanda eserler vermek isteyen tekstil tasarımcılarına, geleneksel bir zanaatın özgün yaklaşımla dönüştüğü sanatsal ifade biçimini ortaya koyması açısından önemli olarak görülmektedir. Şüphesiz kendi öz varlığının ve kültürel kalıtından transfer ettiği donatının farkında olmak, tekstil tasarımcısının ulusaldan uluslararasına, yerelden küreselle geçmesine imkân sağlayacak ve bu sayede tasarımcı genelde özeli, sıradanda özneli ortaya koyabilecektir.

2. Zeynelkhan Mukhamedzhanuly'nin Özgeçmişi

Suzeni sanatında farklı tasarımlarıyla dikkat çeken bir usta olan Mukhamedzhanuly (1959-) Moğolistan'ın Bayan-Ölgii bölgesinde dünyaya gelmiştir. Babası Kaleke Mukhamedzhan çoban, annesi Oralkhan Cuangan halk sanatı ustasıdır. 1978 yılında Mukhamadzhanuly Moğolistan'ın Ulan-Bator şehrinde Resim Sanatı Meslek Yüksek Okulu Dokuma Bölümü'nden mezun olmuştur. Kazakistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını almasından sonra 1992 yılında Almatı şehrine göç etmiş, aynı yıl Kazakistan Ressamlar Birliği'nin üyesi olmuştur. 1993 yılında Akın Sara Memorial Müzesi'nde ressam ve restoratör olarak görevlendirilmiştir¹³. 2005 yılında T. Djurgenov Kazak Ulusal Sanat Akademisi'nde öğretim üyesi olan sanatçı, 2008-2017 yılları arasında O.Tangısıkbayev Dekoratif Uygulamalar Koleji'nde öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Kendisi halen Kazak Sanat Akademisi'nin muhabir üyesi ve Kazakistan El Sanatları Birliği ile Kazakistan Ressamlar Birliği'nin üyesidir. Kazakistan Cumhuriyeti Almatı şehrinde bulunan Devlet Kasteyev Müzesi'nde gerçekleşen Art-Avrasya-96 karma sergisinde, ilk defa eserlerini sunan Zeynelkhan Mukhamedzhanuly dünya görüşünü nakış işleminin bir kolu olan suzeni tekniğiyle kumaş üzerine aktarmıştır¹³.

Suzeni tekniğiyle çalıştığı eserlerinde geçmişten günümüze tarihi olayları resmeden Mukhamedzhanuly'nun uluslararası kariyeri 2000 yılında Master Class-2000 Uluslararası Festivali ödülünü kazanmasıyla başlamıştır. 2002 yılında Taşkent-Binali-2002 Uluslararası Sanat yarışmasında ödül almıştır. 2003 yılında Moskova Ressamlar Evi'nde, 2004 yılında İsviçre'de Vasteros şehrinde, 2005 yılında Paris'de UNESCO Genel Merkezi'nde, 2007 yılında Almanya'nın Münih şehrinde kişisel sergiler açmış ve 2007 yılında UNESCO Uluslararası Niteliksel Belgesini almıştır.

13 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 21 Mart 2018, görüşme.

2008’de Christie’s Auction House ve 2009’da Sotheby’s müzayede salonlarında eserleri alıcı bulmuştur.

Mukhamedzhanuly sanatına ilişkin soruları yanıtlamaya “benim profesyonel mesleğim resimdir” diye başlar:

Öğrenci olduğumda dekorasyon resimcisi olmayı hayal ediyordum. Resim sanatının boyama tarzında kendimi geliştirdikten sonra, geleneksel suzeni sanatı ilgimi çekti. Eşim, Güljai’dan öğretilmesini istedim. Her şey ilgilenmekten ve meraklı olmaktan başladı. Zaman geçtikçe nakış iyice öğrenmeye başladım. Böylece 1986 yılında Moğolistan’da gerçekleşen Genç Resimciler Ulusal Sergisine “Natürmort” adlı suzeni tekniğiyle işlenmiş eserimle katıldım. Çok geçmeden Moskova’nın “İskusstvo” dergisinde bir Rus sanat araştırmacısının; Moğolistan’da gerçekleşen Genç Resimcilerin Ulusal Sergisi hakkında makalesi yayınlandı. Bu makalede benim “Natürmort” adlı eserim basılmış ve özel bir teknikle yapıldığı söylenerek, yetenekli genç sanatçı için sıcak dilekler dilenmiştir. Potansiyel kâşif, genç yetenekleri gelecekte büyük başarılar bekleyeceğini umuyordum. Bundan sonra ben bu sanatın benim olduğumu anladım, harika bir ilham hissettim. O zamandan beri, 30 yıldan fazla bir süredir suzeni sanatı üzerinde çalışıyorum.¹⁴

Mukhamedzhanuly usta, resim sanatı ile suzeni tekniğini birleştirerek yaptığı özgün tasarımları ile üne kavuşmuştur. Eserleri Kazakistan Kasteev Sanat Müzesi’nde, Moğolistan Sanatçılar Birliği Galerisi’nde, Kazakistan Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nda ve Kore, Amerika Birleşik Devletleri, İsviçre, İsrail, Almanya, Rusya, Kanada, Japonya’daki koleksiyonelerde bulunmaktadır¹⁵.

3. Zeynelkhan Mukhamedzhanuly’nın Geleneksel Suzeni Sanatına Getirdiği Yenilikler

Bilindiği gibi geleneksel suzeni tekniği tığ veya iğne ile yapılacak işin büyüklüğüne göre kasnak veya gergef üzerinde işlenmektedir (G. 2). Mukhamedzhanuly eserlerini gergef üzerinde tığ ile önceleri pamuklu iplikle, günümüzde ise pamuk ve ipek ipliklerle oluşturduğunu ifade etmektedir. Zemin kumaşı olarak sık dokumalı veya düz yüzeyli kumaşları tercih etmektedir. Ayrıca sanatçı kullandığı tığları kendisinin yaptığını da söylemektedir.

Mukhamedzhanuly ülkesinde geleneksel sanatlar içerisinde suzeni tekniğini bozmadan farklı bir düzeye, yani geleneksel düzeyden yeni sanat düzeyine ulaştırmıştır. Suzeni sanatçısı genel olarak Bozkırı ve Kazakların Bozkırlarında geçen tarihi olayları işleme tekniği suzeni ile tuval yerine kumaş, fırça yerine iğne, boya yerine pamuk ve ipek iplikler kullanarak aktarmıştır.

14 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 14 Mart 2018, görüşme.

15 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, “Qazaqtın Keste Öneri”, Almatı 2009, s. 81.

G.2. Geleneksel suzeni tekniği (biz keste)¹⁶

G.3. Zeynelkhan Mukhamedzhanuly'nun suzeni tekniği ile işlenmiş ilk eseri Natürmort,
45x45cm, 1986¹⁷

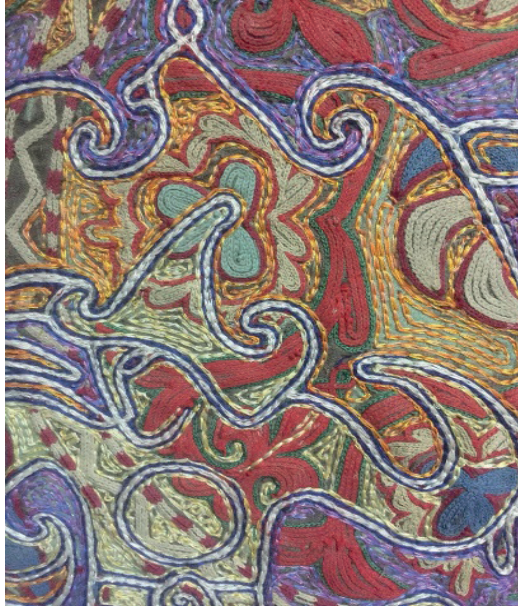
16 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 14 Mart 2018, görüşme.

17 Mukhamedzhanuly ile 7, 14, 18, 21 Mart ve 9 Nisan 2018 tarihlerinde ve 6 Ocak 2019 tarihlerinde görüşme yapılmış olup eserlerinin görselleri bu görüşmelerde kendisi tarafından temin edilmiştir. Görsel numarası 3-17 arasındaki tüm eserler sanatçının suzeni tablolarıdır.

Mukhamedzhanuly mesleğe başladığında dokuma, resim ve heykel gibi sanatlarla uğraşırken, resim bilgisini nakış sanatı ile birleştirerek uygulamış ve dünya çapında üne kavuşmuştur. Arkaik zamanında taş üzerinde yer alan sembolleri, grafiksel bir yöntemle, modern gereksinimlere uygun postmodernizm ve soyut eserler çalışmıştır. Sanatçı geleneksel bakışı renk ve ışık uyumu ile kompozisyon bileşimini, felsefi düşüncesi Büyük Bozkırın sembolik anlamlarını işleme sanatına eklemiştir.

Mukhamedzhanuly'na göre “eser, bir sanatçının ruhunun mücadelesi ve elemidir”. Sanatçı kendisine ilhamın çeşitli yollarla geldiğini, bazen bir olayın esin kaynağını oluşturduğunu, hiçbir zaman tekrar yapmadığını, eserini başka bir açıdan göstermeye amaçladığını ifade etmiştir. İmgelemi öncelikle kâğıda çizdiğini, zamanı geldiğinde ise konuyu netleştirip, kumaşa aktardığını söylemiştir¹⁸ Sanatçı geleneksel el sanatlarıyla, sanat arasındaki sürekliliği yeniden canlandırarak Kazak halkının bu sanata olan ilgisini arttırmayı başarmıştır. Onun sanatsal eserlerindeki karakterleri; atlı yolcular, anne ve çocuk figürleri ve hayvansal figürlerin soyutlanmasıyla oluşmuştur¹⁹.

Sanatçı geçmiş ile günümüzü, sevinç ile kederimizi eserlerine aktarmıştır. En küçük boyutlu eseri 1986 yılında yaptığı 45cmx45cm ebatlarındaki Natürmort adlı eseri (G. 3), en büyük boyutlu eseri ise 2017 yılında yaptığı 170cmx150cm ebatlarındaki Ebedi Ülke adlı eseridir (G. 7)²⁰.

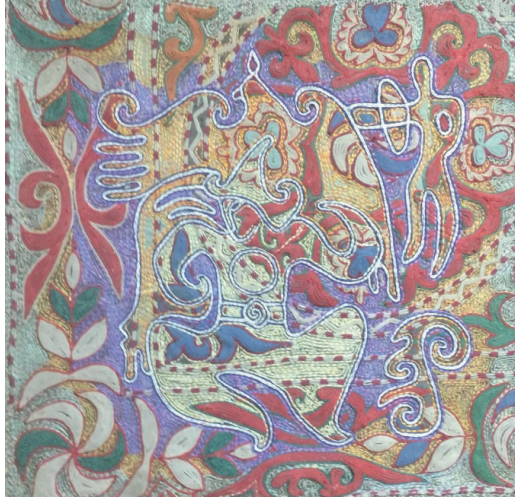

G.4. Kartal eğiticisi (fragman), süzeni pano, 2018 (Mukhamedzhanuly)

18 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 14 Mart 2018, görüşme.

19 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, a.g.e., s. 83.

20 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 14 Mart 2018, görüşme.

G.5. Kartal eğiticisi süzeni pano, 60x60, 2018 (Mukhamedzhanuly)

Geleneksel süzeni tekniğinde kumaşa çizilen motifler içe doğru nakşedilir, zemin kısmı boş bırakılır ve sadece bir yönde işleme devam ederken (G. 2), sanatçı farklı yöntem kullanarak çizdiği kompozisyonun önce konturlarını süzeni tekniğiyle nakşeder, sonra kalan boşluklarını doldurur (G. 6). Ayrıca süzeni zincirini istediği yönde esnek bir şekilde hareket ettirerek, bazen de işlenmiş yüzeyin üzerinden tekrar işlem yaparak özgün dokular oluşturur. Örneğin, Görsel 4'te sunulan eserinde, önceden yapılmış geleneksel süzeni üzerine başka kompozisyon uygulayarak, tüm boşlukları doldurarak, sanatsal farkındalık yaratmaktadır.

Mukhamedzhanuly iplikleri boya yerine kullandığından eserleri boyut kazanmıştır. Genelde eserlerin bitirdikten sonra, kendi elleriyle ahşap çerçeveyi hazırlayarak sergilemektedir.

G.6. Zeynelkhan Mukhamedzhanuly Eserini Nakşederken²¹

21 https://www.youtube.com/watch?v=k4Ou_uwUKAM&feature=youtu.be

30 yıldan beri suzeni nakışı ile ilgilenen ve bu sanatın kendisi için en uygun olduğunu vurgulayan Mukhamedzhanuly sanatın erkek ya da kadın sanatı diye ayırmayacağını belirtmektedir. Sanatçı çalıştığı Dekoratif ve Uygulamalar Koleji'nde suzeni tekniğini öğrencilerine de öğretmekten büyük gurur duymaktadır. Sanatçının eşi Güljai ile 4 çocuğundan biri olan kızı Botagöz, ata sanatını devam ettirmektedir. Zeynelkhan Mukhamedzhanuly asıl amacının suzeni sanatını farklı bir seviyeye ulaştırarak, tanıtmak olduğunu ve UNESCO tarafından kendisine Niteliksel Belge taktim edilmesine ile birlikte, bir halk sanatı olan suzeniye patent almak amacıyla olduğunu belirtmektedir²².

G.7. Ebedi Ülke, suzeni pano, 170x150, 2017 (Mukhamedzhanuly)

22 Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, Ankara, 14 Mart 2018, kişisel görüşme.

G.8. Araba Kullanan Adam, suzeni pano, 60x60, 2008 (Mukhamedzhanuly)

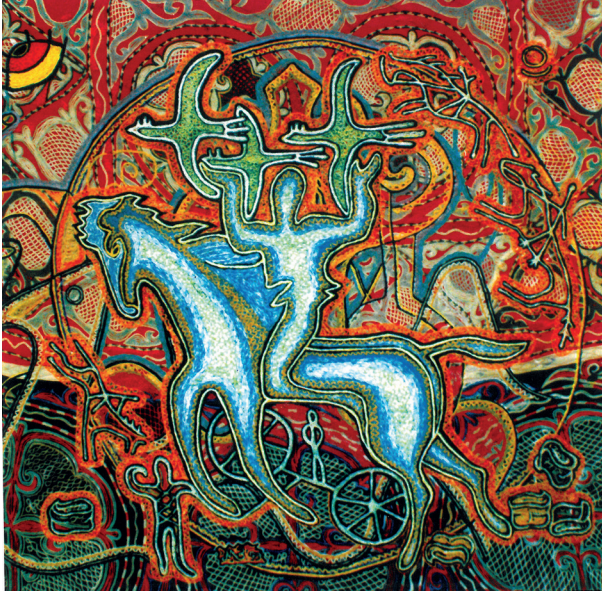
G.9. Bilinç Altı, suzeni pano, 60x60, 2010 (Mukhamedzhanuly)

G.10. Müzik, suzeni pano, 70x62, 2013 (Mukhamedzhanuly)

G.11. İlham Perisi, suzeni pano, 60x68, 2014 (Mukhamedzhanuly)

G.12. Çocukluk Çağı, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

G.13. Sonsuzluk, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

G.14. Atlar, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

G.15. Kiskanç, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

G.16. İlk Av, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

G.17. Bozkır Müziği, suzeni pano (Mukhamedzhanuly)

4. Değerlendirme ve Sonuç

Zeynelkhan Mukhamedzhanuly, O. Tangsıkbayev Dekoratif Uygulamalar Koleji'nde yeni nesillere geleneksel bir zanaatı çağdaş bir sanat olarak öğretmek için çaba harcamaktadır. Sanatçı eserlerin başlangıcından bitimine tüm aşamalarını kendisi yapmakta, zanaatı, tasarımı ve sanatı bir potada eritmektedir. Aldığı ödüller, katıldığı karma sergiler ve pek çok ülkede açtığı bireysel sergileri ile bu sanatı tüm dünyaya tanıtmaya çalışmakta, Orta Asya kültürünün önemli bir mirası olan süzeni nakışının sürdürülebilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu araştırma geleneksel bir tekniğin, çağdaş bir bakış açısı ve özgün çalışmalarla, eğitimi ve maharetli bireylerin ellerinde uluslararası beğeni toplayan bir sanata dönüşebileceğini göstermektedir.

Kaynakça/References

BARIŞTA, H. Örcün, **Türk El Sanatı**, Kültür Bakanlığı, Ankara 1998.

BARIŞTA, H. Örcün, **Türk İşleme Sanatı Tarihi**, Ankara 1984.

BAYKASOĞLU, Nursel, **İlme (Kasnak İşi - Suzeni)**, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Ankara 1980.

KASİMANOV, Sadık, **Qazaq Halkının Qolöneri**, Qazaqstan Baspası, Almatı 1995.

MUKHAMEDZHANULY, Zeynelkhan, **Qazaqtın Keste Öneri**, Almatıkitap, Almatı 2009.

http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Elde%20S%C3%BCzeni.pdf
Erişim tarihi: 28.03.2018

https://www.youtube.com/watch?v=k4Ou_uwUKAM&feature=youtu.be Erişim tarihi:
05.01.2019.

<http://almaty-akshamy.kz/atletter-ayy-ly-nda-y-mir-y-z-y-z-ajj/> Erişim tarihi: 06.01.2019.

